

Den store byggetomt

Vagants interesseområde er europæisk, og det bør læses skandinavisk

Af Martin Glaz Serup

At læse sig igennem en hel årgang af et tidsskrift på kort tid – som jeg gjorde, da jeg i sidste nummer af Standard anmeldte Vinduet's årgang 2009, og som jeg denne gang har gjort det med Vagant – er en underlig oplevelse. Spredende og samlende på én gang. Ved en hurtig læsning af et helt års numre ryger noget af det flygtige, hurtige, nye som kan gennemskyde én i mødet med et nyt nummer af et tidsskrift; det bliver en dybere, grundigere, længere læsning på godt og ondt. Samtidig træder noget andet frem; institutionen eller politikken, måden tidsskriftet mere overordnet er redigeret på, visse forkærligheder og kæpheste, det underliggende program. I Vagants tilfælde er det bemærkelsesværdige, at der faktisk eksisterer sådan et program – både ud fra et dansk perspektiv og i modsætning til Vinduet, der er Norges andet vigtige litteraturtidsskrift. Jeg citerer et længere uddrag af lederen fra Vagant 1/2009, der til forveksling ligner netop et idealistisk program og giver en god idé om, hvordan det er at læse Vagant. Det bliver eksekveret i hele årgangen, og det er jo meget fedt med hensigtserklæringer – når de faktisk også bliver fulgt op i praksis. Her skriver redaktør Audun Lindholm under overskriften »Det aktive liv«:

Når vi de siste to årene har oversatt og trykket artikler om radikale tenkere som Judith Butler, Slavoj Zizek, Giorgio Agamben, Jacques Rancière, Alain Badiou, Fredric Jameson og John Holloway, er det ikke fordi vi henvender oss til seminarrommene eller ønsker å være et underbruk av den akademiske fortolkningsindustrien – men for å gjøre den skandinaviske samtidslitteraturen viktigere og mer angående, ved

å konfrontere den med samtidens kulturkritiske tenkning og internasjonale idékamper. [...] I en situation der litteraturredibatten i velferdssamfunnet – den store byggetomten som vi har glemt at det skulle bygges noe på – foregår på et knudret flettverk av formidlingsnihilisme (»gi leserne det leserne vil ha, det viktigste er at de leser, uansett hva«) og folkelighetsmetafysikk (der den høyeste instansen man bekjenner seg til samtidig er den som utviser minst interesse for det man holder på med), går Vagant modsatt vei: Gjennom litteratur og kritikk vil vi undersøke og utvikle avvikende og mobiliserende måter å se, tenke, føle og leve på. [...] I likhet med de fleste tidsskrifter tror Vagant på introduksjonen og oversettelsens vitale kulturfunksjon. Derfor lanserer vi samtidig med dette nummeret en ny nettsidesatsning, der vi tre ganger i måneden vil oversette artikler fra europeiske aviser og tidsskrifter, som går inn i brennbare spørsmål i den litterære, kulturelle og politiske debatten på kontinentet.

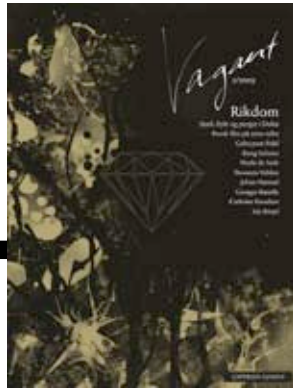
Med så meget *Kapow!* i årets første nummer gør det ikke så meget, at lederne i de følgende tre numre er jævnt kedelige og ikke bliver brugt til noget særligt.

Essayistik og notitser

Som man kan fornemme er Vagants interesseområde europæisk med hovedvægt på og selvforståelse som skandinavisk. Der er relativt mange danske og svenske originalbidrag, foruden de norske, og kvaliteten er høj, alle artikler forekommer grundigt redigerede. Den enkelte skribents personlige temperament og stil tilgodeses, der er plads, og det er velskrevet. Plads til idiosyncrasier og til at ville noget og til at skrive langt. Det er de to essays af den tyske digter Thomas Kling, som man kan læse i Arild

Vanges oversættelse, gode eksempler på; Kling skriver en egensindig overraskende essayistik à la Thomas Bernhard – klog, vild og monoman. Ud over essays, artikler og oversatte skønlitterære tekster rummer hvert nummer lange, essayagtige anmeldelser af ny skandinavisk litteratur og en temablok. Temaerne i 2009 var i nummer 1: Peter Sloterdijk, i nummer 2: Rigdom (herunder ikke mindst finanskrisen), i nummer 3: Science Fiction og i nummer 4: Kulturradikalisme. I de sidste to numre er der blevet indført 'notitser' helt fremme i tidsskriftet; kortere omtaler som kendt fra diverse mode- og livsstilsmagasiner og fra Vinduet. F.eks. kan man læse om føljetonkritikken af den tyske oversættelse af David Forster Wallaces »Infinite Jest« (1996) – hver dag nærlæses 16 sider af bogen af *Die Welts* litteraturkritikere på deres hjemmeside; eller man kan læse om det nye svenske initiativ www.oversattarlexikon.se, der både samler biografisk og bibliografisk information om oversættere ét sted og samtidig forsøger at karakterisere den enkelte oversætters særegne stil og oversættelsespolitik, som der står. Stilen i notitserne er personlige, velresearchede, informative og med henvisninger til, hvor man kan læse mere. Det er en rigtig god idé, der fungerer glimrende.

Noget, der til gengæld ikke fungerer helt så glimrende, er den grafiske udformning. Udfordring, skrev jeg først. Omslagene, der er udført af skiftende kunstnere, er overordnet spændende og appetitvækkende. Til gengæld virker det permanente design noget statisk og dødt; opsætningen af de enkelte artikler, flankeret af bogomslag og fotografier med enkelte indskudte vignetter og afbrudt af titelhelsider eller -opslag i andre farver – meget ofte sorte eller grå eller på anden måde mørke. Det meste

af tidsskriftet er holdt i sort-hvid med illustrationer og opslag i farver indimellem. Det minder mig om at bladre i gamle Jumbobøger, hvor hvert andet opslag var farvet, hvert andet sort-hvidt. Læsbarheden er god. Meget plads på siderne. Men dødssygt at bladre igennem. Man bliver død i øjnene af det. Et rimeligt forbehold for kritikken, som allerede anført, er selvfølgelig, at jeg her bladrer mig igennem fire gange så mange sider, som man vel normalt ville gøre det.

Kapitalismekritik og poesi

»Vagant«, der er sådan en stemning af at være på vej et sted hen, en slags korpsånd, det at man vil noget – andet end blot at overholde næste deadline, så bladet kan udkomme til tiden. Projektet er værdipolitisk, hvis man kan kalde det det; på den måde at der igennem oversigtsartikler, læsninger, anmeldelser, ledere og oversættelser nærmest insisteres på, at der eksisterer en fælleseuropæisk kulturel of-fentlighed, som man er en del af, som man vil udveksle med. »[H]vordan dannes den fælles historien om ikke ved hjælp av erindringsens arbeid?« spørger tyske Katharina Raabe i Sverre Dahls oversættelse et sted i sin tyve siders lange og virkelig fine artikel om litteratur i »det østlige Mellom-Europa« siden 1989. Og det er sådan en litteraturforståelse, der gennemgående er at finde her: litteratur som kulturel erindring og kritik, kritiske undersøgelser af måder at tænke, føle og leve på, for nu at papegøje Lindholms leder.

Det finder jeg svært sympatisk. At man vil noget med det hele, noget eksplicit, at man vil bidrage til den politiske virkelighed, hvor både 'politik' og 'virkelighed' er udvidede og ganske rummelige begreber. Ekspliciteten gør det muligt og let at være

uenig, f.eks. i hele litteratursynet, der netop også er en slags holdning til verden – kunst er politik, kunst er refleksion og tænkning og evaluering frem for underholdning, pynt eller livsstil; kapitalismekritik altså. Snævre nationale sammenhænge og (litteratur)historier giver dårlig mening i forhold til litteratur som sådan, internationalisme, multikulturalitet og at være *polyglot* – som eksempler på sidstnævnte findes bl.a. et uddrag af Peter Laugesens mangeårige arbejde med at forflytte James Joyces »Finnegans Wake« til dansk og Cathrine Strøms gode og viltre artikel om Aki Salmelas poesi med afsæt i den finske digter og forlægger Leevi Lehtos idé om *Barbaric English* og forslag til en »Mangfoldiggørelse af trivialitetens sprog«, der for nylig er blevet tilgængelig på dansk igenem forlaget Basilisks nye udgivelsesserie; Basilisk Beta.

Af poesi er det særligt den elektroniske, konceptuelle og postproduktive, der får opmærksomhed i Vagant – det er alt sammen poesiformer, der lidt overordnet kan siges at kendetegnes ved strategier, der let lader sig overføre fra et sprogområde til et andet – modsat meget af en mere traditionel poesis arbejde med de enkelte sprogs uoversættelige særligheder, *le mot juste*, de lydlige allusioner, rim og ordspil. Sådan er det ikke med f.eks. den postproduktive poesi, der, i stedet for at arbejde med hvad det er muligt at udtrykke med ord, undersøger hvad der faktisk bliver udtrykt ved at arbejde med fundet materiale og forskellige typer af allerede eksisterende tekster som den typisk konstruerer nye ruter igenem.

I anmeldelsen af Vinduets 2009-årgang skrev jeg, at vi mangler sådan et tidsskrift i Danmark, det samme kan man ikke sige i forbindelse med Vagant. Det har vi alle-

rede. Men det kunne fortjene flere danske læsere – når nu det faktisk er et af de bedste litteraturtidsskrifter i Skandinavien og altså også i Danmark. I løbet af 2009 er Vagants oplag steget fra 1800 til 2200 eksemplarer. Der er ingen grund til, at det skal stoppe der.

P.S. Vagant nummer 1/2010 – som jeg netop før deadline har modtaget – kommer i nyt design, nyt format, med ændringer i redaktionen, debatsektion og nye klummer (Scott Rettberg skriver om elektronisk litteratur, og Susanne Christensen skriver efter eget udsagn om, hvad fanden der passer hende. Det lover jo godt).

Vagant 1-4/2009
Red.: Audun Lindholm (ansv.) m.fl.
Cappelen Damm
300 norske kroner for et årsabonnement
(også i Danmark)

www.vagant.no
– større opdatering hver anden uge under
overskriften Vagant Europa.